

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Самизода Фурқат Давлаталӣ дар мавзӯи “Танзими ҳуқуқии сайёҳии байналмилалӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.03. – Ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ пешниҳод гардидааст (Душанбе, 2025. – 48 сах.).

Автореферати диссертатсияи Самизода Фурқат Давлаталӣ, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.03 (ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ) пешниҳод шудааст, ба таҳқиқи танзими ҳуқуқии сайёҳии байналмилалӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бахшида шудааст. Ин кор як таҳқиқоти муҳим, аз ҷиҳати илмӣ арзишманд ва аввалин омӯзиши ҳамаҷониба дар ин самт дар доираи қонунгузориҳои милли ва байналмилалӣ Тоҷикистон мебошад. Дар автореферат ҳадафҳо, вазифаҳо, объект, предмет ва методологияи таҳқиқот ба таври возеҳ муайян карда шуда, инчунин роҳҳои ҳалли навоварона пешниҳод гардидаанд, ки сазовори баҳои баланд мебошанд.

Интиҳоби мавзӯи диссертатсия аз аҳамияти иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангии сайёҳии байналмилалӣ барои Тоҷикистон сарчашма мегирад. Тибқи маълумотҳои Созмони Ҷаҳонии Сайёҳӣ (UNWTO) ва омили милли, соҳаи сайёҳӣ метавонад саҳми назаррас дар ММД дошта бошад, аммо камбудии ҳуқуқӣ монеа эҷод мекунад. Муаллиф бо истинод ба Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон (аз 28.12.2024), Қонуни ҚТ “Дар бораи сайёҳӣ” (2020) ва Стратегияи рушди сайёҳӣ то соли 2030 (2022) зарурати тақмили қонунгузориро таъкид мекунад. Ин мавзӯ бо афзоиши теъдоди сайёҳон (748,300 нафар дар нимсолаи аввали 2024) ва ҳамкориҳои байналмилалӣ (созишномаҳо бо СХШ, Гурҷистон, Туркия) ҳамоҳанг аст, ки ҳифзи ҳуқуқҳои сайёҳон ва субъектҳои соҳаро талаб мекунад.

Навгони илмӣ кор дар таҳияи концепсияи ҳуқуқии аҳдҳои иқтисодӣ беруна (АИБ) дар соҳаи сайёҳӣ, аз ҷумла шартномаҳои хизматрасонии пулакӣ ва миёнравӣ зоҳир мегардад. Барои аввалин бор дар илми ҳуқуқшиносии тоҷик таҳлили муфассали камбудҳои қонунгузорӣ бо назардошти стандартҳои UNWTO ва таҷрибаи байналмилалӣ (масалан, аз Русия, Япония, Иттиҳоди Аврупо) анҷом дода шудааст. Диссертант тағйироти мушаххас ба Кодекси гражданин ҚТ ва Қонуни “Дар бораи сайёҳӣ”-ро пешниҳод кардааст, аз ҷумла муайян кардани масъулияти субъектҳо, мутобикасозӣ ба созишномаҳои байналмилалӣ ва таҳкими ҳимояи ҳуқуқҳои сайёҳон. Ин пешниҳодҳо навоҷонаанд, зеро мушкилоти муосир, ба монанди набудани механизмҳои ҳалли баҳсҳо ва ҳамкориҳои минтақавиро ба инобат мегиранд.

Автореферат ба таври возеҳ сохторбандӣ шуда, аз муқаддима, тавсифи умумии таҳқиқот, фаслҳо, хулоса, рӯйхати нашрияҳо ва адабиёт иборат аст. Дар фасли аввал мафҳум ва намудҳои сайёҳии байналмилалӣ таҳлил мешаванд. Фасли дуюм ба аҳдҳои иқтисодӣ беруна ва сарчашмаҳои ҳуқуқӣ бахшида шудааст. Фасли сеюм хусусиятҳои шартномаҳои пулакӣ ва миёнравӣ, инчунин ҳуқуқҳои тарафхоро баррасӣ мекунад.

Диққати хос ба таҳлили камбудҳои қонунгузорӣ, ба монанди норавшании танзими АИБ ва набудани мутобикат ба стандартҳои байналмилалӣ дода шудааст. Муаллиф пешниҳод мекунад, ки ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи сайёҳӣ” тағйирот ворид карда шавад, то нофаҳмиҳои ҳуқуқиро бартараф намуда, ҷаззобияти Тоҷикистон барои сармоягузори хориҷӣ афзоиш ёбад.

Масалан, пешниҳоди қабули санадҳои махсус барои танзими шартномаҳои пулакӣ ва миёнравӣ равиши васеътарро ба фаҳмиши ҳуқуқҳои сайёҳӣ инъикос мекунад.

Заминаи методологии таҳқиқот усулҳои таърихӣ-ҳуқуқӣ, муқоисавӣ-ҳуқуқӣ, расмӣ-ҳуқуқӣ ва эмпирикиро дар бар мегирад. Диссертант ба

заминаи васеи меъёрӣ, аз ҷумла Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, қонунҳои миллӣ ва санадҳои байналмилалӣ (Конвенсияи Венаи 1980) тақия мекунад. Заминаи эмпирӣ бо омили UNWTO, маълумоти Кумитаи рушди сайёҳӣ ва таҷрибаи кишварҳои пешрафта муаррифӣ шудааст, ки ба қор аҳамияти амалӣ медиҳад.

Истифодаи асарҳои олимони тоҷик (Сангинзода Д.Ш.) ва рус (Александрова А.Ю., Борисов К.Г., Богуславский М.М., Зыкин И.С.) махсусан арзишманд аст, ки равиши муқоисавиро дар таҳлил нишон медиҳад. Бо вуҷуди ин, автореферат метавонист бо таҳлили амиқтари таъсири пандемияҳои ҷаҳонӣ (ба монанди COVID-19) ба танзими ҳуқуқи сайёҳӣ, масалан, дар кишварҳои Осиёи Марказӣ, тақмил дода шавад, ки ин аҳамияти муносири онро афзоиш меод.

Арзиши амалии диссертатсия дар пешниҳодҳои тақмили қонунгузорӣ ифода меёбад. Пешниҳодҳои асосӣ иборатанд аз:

- қабули санадҳои махсус барои танзими шартномаҳои пулакӣ ва миёнравӣ дар соҳаи сайёҳӣ, ки масъулияти субъектҳо ва ҳимояи ҳуқуқҳои сайёҳонро муайян мекунад.

- мутобиқсозии қонунгузори миллӣ ба стандартҳои UNWTO ва созишномаҳои байналмилалӣ барои афзоиши ҳамкориҳо.

- омодаозии кадрҳои касбӣ ва рушди инфрасохтор барои ҷалби сармояи хориҷӣ.

- зиёд кардани теъдоди созишномаҳои байналмилалӣ ва таҳкими фаъолияти Кумитаи рушди сайёҳӣ.

Ин тавсияҳо барои истифода дар фаъолияти қонунгузорӣ ва амалии соҳибқорӣ потенциал доранд, ки ба рушди иқтисодии Тоҷикистон ва баланд бардоштани обрӯи байналмилалии он мусоидат мекунад.

Сарфи назар аз сатҳи баланди таҳқиқот, чанд ҷанбаеро метавон кайд кард, ки метавонистанд қорро мустаҳкамтар намоянд. Аввалан, автореферат таъсири анъанаҳои фарҳангӣ ва табиии Тоҷикистонро ба

танзими ҳукукии сайёҳӣ ба таври кофӣ ошкор накардааст, ки барои фаҳмиши контекстуалии масъала муҳим аст.

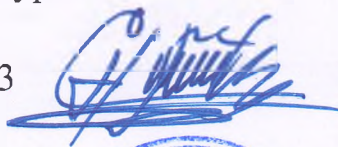
Дуюм, таҳлили амалияи судӣ ва баҳсҳои ҳуқуқӣ метавонист муфассалтар бошад, бо мисолҳои мушаххаси парвандаҳои марбут ба АИБ.

Автореферати диссертатсияи Самизода Фурқат Давлаталӣ як кори илмӣ пурмазмун ва арзишманд аст, ки ба рушди илми ҳуқуқи соҳибкорӣ ва байналмилалӣ дар Тоҷикистон саҳми назаррас мегузорад. Таҳлили амиқи назариявӣ, пешниҳодоти мушаххас барои тақмили қонунгузорӣ ва истифодаи омили байналмилалӣ аз хусусиятҳои барҷастаи ин таҳқиқот мебошанд. Қор ба талаботи Комиссияи Олии Аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ихтисоси 12.00.03. – Ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ мувофиқ буда, муаллифи он Самизода Фурқат Давлаталӣ барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ сазовор мебошад.

Тақриздиханда:

номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ,

Сардори Раёсати назорати иҷроӣ қонунҳо
дар мақомоти назорати давлатии молиявӣ
ва мубориза бо коррупсияи Прокуратураи
генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон,
мушовири давлатии адлияи дараҷаи 3

Исмоилзода С.А.

«Имзои Исмоилзода С.А.–ро тасдиқ мекунам»

Сардори Раёсати кадрҳои
Прокуратураи генералии
Ҷумҳурии Тоҷикистон,
мушовири давлатии адлияи дараҷаи 3

Рофизода М.Ҳ.

20.09.2015

Суроға: Ҷумҳурии Тоҷикистон, Прокуратураи генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 734043, ш.Душанбе, хиёбони А.Сино 126 Тел.: (+992 237) 236 71 40. E-mail: pg@prokuratura.tj